

SUOMEN SOTILAS

RIIPPUMATON SOTILASAIKAKAUSJULKAISU

4/2003

- 4 JYVÄLLÄ** Lauri Törnin sotilashautajaiset Arlingtonissa *Jukka-Pekka Schroderus* • Maailmalta *Pertti Lappalainen* • ”Apassella” uskottavuutta ilmapuolustukseen *Esa Järvelä* • Sergeit vapaaehtoisille *Pauli Thomenius* • Abrams pärjäs Irakin sodassa *Esa Järvelä* • Steiner-sotilaskiikareita Finscoopilta • Miten kiikarit toimivat? • Eurooppalainen Galileo *Tero Ahtee* • Hyvän olon ansa *Ismo Turunen*
- 10** Epäsymmetristä 3D-sotaa Irakissa • Robotti ei pelkää *Ahti Lappi*
- 14** Verkot avainasemaan sodankäynnissä • Sodankäynnin vallankumouksia • Hierarkia on taakka muutoksessa *Sakari Ahvenainen*
- 20** Tanskan asepalvelus – kuin patkätyötä • Tanskan kodinturva *Ismo Turunen*
- 24** Sotilaat tarvitsevat reflektoivaa opetusta *Hannu Tapanainen*
- 27** Panssaroitu ilmatorjunta IV: Rynnäkövaunujen 30-milliset *Pauli Thomenius*
- 28 TESTISSÄ** Haulikot • Tarvitseeko sotilas haulikkoa? *Heikki Valkonen* • Haulikon väljyydet *Jaakko Puuperä* • Väkipyssystä rähinähaulikkoon *Arto Pulkki*
- 38** Liikesodankäynti V: Uhkat ja mahdollisuudet ilmasta *Mikael Halila*
- 43 TAUKO** Pyhät paikat *Eerikki Rundgrén* • Senioriupseereille ja nuoremmillekin *Risto Lundén* • Hernekeittoa ja snapsia *Markus Anaja* • Suomen Sotilas vuonna 1923 • Saranatekijä – historiaa uusiksi niin että rytisee *Mikael Halila*
- 45** Heraldiiikka *Jukka Suvisaari*
- 49** Varusvarastossa ostetaan, myydään ja vaihdetaan
- 50** Lottahistoriaa Tuusulassa *Marko Eriksson*
- 52** Internetti: Uusintasyynissä nettipäiväkirjat *Kari Huhtama*
- 54** Rovajärven alueesta Euroopan Fort Irwin *Jyrki Uotila*
- 56** Palautteet
- 58** Terveidenhoito *Eero Lehmuskallio*
- 60** Suomen Sotilas koeajaa IV: T-26 *Marko Eriksson*
- 64** Kenttätehtävissä muonaa miehen mukaan *Riitta Salo*
- 66** Apache-hekon huono rekordit Irakin sodassa *Jukka Knuuti*

KANSIKUVA: BMP-2 RYNNÄKKÖVAUNU. KUVA: JAAKKO PUUPERÄ

JULKAISTAVA AINEISTO. Aineisto hyväksytään julkaistavaksi ehdoin, että Kustannus Oy Suomen Mies saa aineistoon hyvän kustannustavan puitteissa eri korvauksella vapaan käyttöoikeuden tiedonvälitysoiminnassaan, ellei muuta ole nimenomaisesti sovittu.

TILAAJAREKISTERI. Lehden tilaajarekisteriä voidaan käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin. Niitä lehden tilaajia, jotka eivät halua että heidän tietojensa käytetään, pyydetään ilmoittamaan siitä lehden tilauksen yhteydessä.

Johtamisen ja sodankäynnin murros

Verkko on pystyssä ja kuso kulkee. Se joka saa tiedon kulkemaan ajoissa oikeaan paikkaan menestyy tänään niin sodassa kuin rauhassa.

TIETO ON VALTAA

Tietoteknologian uusin murros, verkottuminen ja erityisesti horisontaalinen verkottuminen, muokkaa länsimaista yhteiskuntaa ja kulttuuria huomaamattamme vähintään yhtä paljon kuin rautatien ja radion keksiminen. Tiedon jakautuessa valtakain jakautuu. Vertikaalinen korvautuu horisontaalisella, myös johtamisessa. Uusi teknologia antaa mahdollisuuksia ja asettaa vaatimuksia kehittää myös vallankäytön äärimmäistä välinettä, asevoimaa.

Informaatio- ja verkostopohjaisen sodankäynnin freelance-tutkija, yleisesikuntaeverstiluutnantti evp **Sakari Ahvenainen** valottaa nyt alkavan artikkelisarjan ensimmäisessä osassa *sivuilla 14–19* yleisesti verkostojen nousun perusteita ja sodankäynnin verkottumista. Sarjan myöhemmissä osissa käsitellään tarkemmin verkostollisen sodankäynnin eräitä keskeisiä elementtejä ja periaatteita sekä Irakin sotaa esimerkkinä verkostollisesta sodankäynnistä. Sarjassa selvitetään myös verkostoitumisen vaatimuksia ja mahdollisuuksia siviiliyhteiskunnassa sekä johtamisessa.

HAULIKOT

Tällä kertaa Suomen Sotilas testaa kuinka erityyppiset haulikot soveltuvat sotilaskäyttöön ja muihinkin tarkoituksiin. Lue tuhansia patruunoita ja paljon aikaa vaatineen testin tulokset *sivuilla 28–37*.

T-26

Koeajossa T-26. Jatkosodassa neuvostoliittolaiset T-26 -vaunut muodostivat panssarijoukkojemme pääkaluston. Parolan Panssarimuseo tarjosi Suomen Sotilaille mahdollisuuden koeajaa yhden näistä rautaisista sotaveteraaneista – lue sivuilta 60-63 sekä [NettiSotilaasta](#) miten ajossa kävi.

Amerikkalainen Apache -taisteluhelikopteri

Kopterit jäävät robottien jalkoihin

Irakin viimekeväiset taistelut olivat verkostokeskeisen sodankäynnin esimarssi. Miehittämätön ilma-ase, puolustajan ulottumattomista laukaistavat GPS-ohjautuvat asejärjestelmät ja kyky lamauttaa puolustajan johtamis- ja viestijärjestelmät rakensivat taistelut nopeasti ja vähin tappioin. Kalliit taisteluhelikopterit eivät sen sijaan vastanneet niille asetettuja odotuksia. Eversti **Ahti Lapin** asian tuntija-analyysi sodasta sivuilla 10–13. Lisää Apachen vaikeuksista myös **Jukka Knuutin** kolumnissa sivulla 66. **Esa Järvelä** puolestaan kertoo sivulla 7 taisteluvaunujen menestyksistä taisteluissa.

8.9.2003

Lupa ajatella

Sotilaan on toimittava lähtökohtaisesti niin kuin esimiehet käskevät ja poliittinen johto edellyttää, miellyttipä käsky tai ei. Kurinalaisuus, käskyjen noudattaminen ja lojaalisuus kuuluvat kiistatta sotilashyveisiin. Sokea kuuliaisuus on kuitenkin aivan eri asia. Se ei kuulu nykyaikaiseen asiantuntijaorganisaatioon, kuten puolustusvoimiimme.

Ehdottoman tottelemisen vaatimus lamauttaa innovatiivisuuden, ja tekee sotilaista riippuvaisia esimiehistään heikentäen koko joukon tehoa. Lojaalisuuteen vetoaminen on väärin käytettynä vain laiskuuden, raukkamaisuuden ja moraalittomuuden verho, keino vältellä vastuuta. Mansteinia lainaten: ”yksikään kenraali ei voi puolustella hävittyä taistelua sillä, että hänen oli vastoin parempaa tietoaan pantava toimeen esimiehensä käsky, joka aiheutti tappion. Tällaisessa tilanteessa sotilaan velvollisuus on tottelemattomuus.”

Sotilas ei ole esimiehensä vaan valtion palveluksessa. Lojaaliteetin tuleekin kohdistua palkan maksajaan, siis viime kädessä kansaan. Jos esimiehen käsky ja yhteiskunnan etu ovat sotilaan parhaan ymmärryksen mukaan selvästi ristiriidassa, on sotilaan esitettävä näkemyksensä ja toimittava tarvittaessa käskystä poiketen, vaikka oma ura ja henkilökohtainen mukavuus joutuisivat uhatuiksi. Voidakseen toimia näin on sotilalla oltava koulutuksen ja aseman suoma riittävän laaja tilannekuva ja aikaa arvioida saamaansa tehtävää.

Nykyaikaisen sotilaan on ajateltava itse. Yhä pienemmiltä joukoilta vaaditaan itsenäisyyttä. Kaikkea tärkeääkään tietoa ei voida enää suodattaa hierarkkisesti ylempien johtoportaiden kautta. Aika ja tiedonkäsittelykyky eivät riitä siihen enää normaalioloissakaan. Taistelun kiihkeys, nopeus, ja viestiyhteyksien haavoittuvuus edellyttävät yhä itsenäisempiä johtajia ja verkottuneempaa organisaatio- ja johtamismallia. Kun alajohdotportaat ovat kyllin hyvin koulutettuja, voidaan alas antaa myös vastuuta ja valtaa toimia itsenäisemmin. Esimiehen on uskallettava johtaa tehtävällä, luottaen alaisen kykyyn valita toimintatapa. Tähän ei kasveta, jos rauhan ajan toimintakulttuuri kasvattaa johtajista esimiehistään riippuvaisia nöyryystelijöitä. Esimiehen pelkäämiseen ja palvontaan nojaava kulttuuri ei motivoi yrittämään vaan heikentää organisaation tulosta kaikilla mittareilla. Jos asiantuntemusta ja kykyä arvokkaampaa urakehitykselle on esimiehen miellyttäminen, ei sotilasala pian enää motivoi nykyisenlaista pätevää väkeä ja ylimpiin tehtäviin etenee vastuunsa ja tehtävänsä väärin ymmärtäneitä miehiä ja naisia, jotka luulevat olevansa töissä oman uransa eivätkä isänmaan palveluksessa.

Johtamiskulttuuriamme on kehitettävä. Esimiesten on opittava kannustamaan alaisiaan esittämään kritiikki päätösten valmisteluvaiheessa. Keskustelu päättyy päätöksen jälkeen ja asianosaisten on helppo sitoutua päätökseen, jonka teossa heitä on kuultu. Koska tekevälle sattuu ja erehtyminen on inhimillistä, on erehdykset myönnettävä rehdisti, jotta niistä voidaan oppia. On siirryttävä despotiasta demokratiaan, käskytyksestä vuoropuheluun ja hierarkiasta verkostoon. Organisaation on kannustettava sotilaita toimimaan maanpuolustuksen eduksi ja palkittava ajattelevat vastuun kantajat.

JAAKKO PUUPERÄ
jaakko.puuperä@suomensotilas.fi

84. VUOSIKERTA

OSOITE

Döbelninkatu 2, 6 krs,
00260 Helsinki
Vaihe: (09) 496 189
Fax: (09) 492 058

www.suomensotilas.fi

toimitus@suomensotilas.fi

Toimituksen sähköpostiosoite:
etunimi.sukunimi@suomensotilas.fi

PÄÄTOIMITTAJA

Jaakko Puuperä
(09) 496 014
GSM 050 590 3964

TOIMITUSSIHTEERI JA WEBMASTER

Marko Eriksson
GSM 040 515 0567

VAKITUISET AVUSTAJAT

Jaakko Bergqvist • Mikael Halila •
Jukka Knuuti • Pertti Lappalainen •
Eero Lehmuskallio • Eerikki Rundgrén •
Riitta Salo • Jukka Suvisaari •
Ismo Turunen • Pekka Visuri

TAITTAJA Ilkka Pitkänen

KUSTANTAJA

Kustannus Oy Suomen Mies

OSOITTEENMUUTOKSET JA TILAUKSET

Leif-Eric Rosendal
(09) 496 189
toimisto@suomensotilas.fi

MARKKINOINTI

Kim Vinari (09) 454 8601

TILAUSHINNAT

Ilmestyy 6+4 kertaa vuodessa;
kestotilaus 50 e / vsk,
määräaikaistilaus 55 e / vsk,
opisk. ja varusmiehet 42 e / vsk

Levikki 13 864

Irtonumeromyynti:

Akateeminen kirjakauppa

ILMOITUSMYNTI

Ilpo Pitkänen Oy
Puh: (09) 5868 300
Fax: (09) 5868 3099
asiakaspalvelu@pitkanen.inet.fi

KIRJAPAINO

Itä-Uudenmaan Paino Oy
Itäinen Tullikatu 10,
07900 Loviisa

SEURAAVA NUMERO

5/2003 ilmestyy lokakuussa.
Aineistopäivä 19.9.2003

ISSN-1237-8704

Aikakauslehtien liiton jäsen